

YUNANİSTAN BORÇ KRİZİ VE TÜRK - YUNAN TURİZMİNE¹ ETKİLERİ (2011 YILI İNCELEMESİ)

Engin ÇENBERCİ²

ÖZET

Bu çalışmada Yunanistan borç krizi ve bu krizin 2011 yılı için Türk ve Yunan turizmine olan etkileri incelenmiştir. Yunanistan'ın yaşadığı ekonomik kriz paralelinde, Yunanistan ve Türkiye'yi ziyaret eden ve bu ülkelerden başka ülkeleri ziyarete giden turist sayıları yıllara göre turist bazında karşılaştırılmış ve 2011 yılı için yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda Yunanistan'da yaşanan borç krizinin Türk turizmine olumlu etkileri olduğu ortaya çıkmış ve ülkeyi ziyaret eden turist sayısındaki son üç yıldaki en yüksek artış oranının 2011 yılında gerçekleştiği belirlenmiştir. Ayrıca 2011 yılında her iki ülkenin tatil fiyatlarında yaptığı dämpingler sonucunda azalan tatil ücretleri sebebiyle hem Yunanistan'a hem de Türkiye'ye olan talebin 2010 yılıyla kıyaslandığında yaklaşık aynı oranda artarak her iki ülke ekonomisine olumlu katkı sağladığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: Global Ekonomik Kriz, Yunanistan Borç Krizi, Türk-Yunan Turizm Sektörleri

GREECE DEBT CRISIS AND ITS EFFECTS ON TURKISH-GREEK TOURISM (2011 SURVEY)

ABSTRACT

In this study, Greece debt crises and its effects on Turkish and Greek tourism for the year 2011 are examined. In parallel to Greece debt crises, the number of tourists for Turkey and Greece in 2011 are compared with previous years and explained. As a result of the research, Greece debt crises affected Turkey's tourism positively, when we compare the tourist numbers of 2011 with the last three years we understand that highest rate of increase occurred in 2011. In addition to this, in year 2011 the number of tourists visiting both Turkey and Greece increased nearly at the same rate, when we compare with 2010, due to dumping in holiday packages.

Key words: Global Economic Crisis, Greece Debt Crisis, Turkish-Greek Tourism Sectors

---

¹ Bu çalışmada 2011 yılında Türkiye ve Yunanistan'a giren ve çıkan ziyaretçi sayısı baz alınmıştır.

² Süleyman Demirel Üniversitesi SBE AB Çalışmaları ABD Doktora Öğrencisi , Isparta
E-posta:engincenberci@gmail.com

GİRİŞ

Kriz bir hayatın, periyodun veya bir yaşam döngüsünün içinde meydana gelen bir dönüm noktasıdır. İnsanların, kurumların ve ülkelerin gelecek hakkında endişelerinin ortaya çıktığı zamandır. Toplumun geneline ait harcama ve satın alma gücünün azalması ve işsizliğin artmasıyla ortaya çıkan ve ekonomik değerlerin alışılacağı yaşam koşullarına uygun düşmemesi sonucu bireylerin veya toplumun tümünün, yeni şartlara uyma zorunluluğunun ortaya çıkmasıdır (Kesimli, 2011:26).

Ekonomik krizleri ise, ekonominin karar vericileri olan hane halkı, müteşebbisler ve devletin icraatlarında, iç-dış etkenler nedeni ile meydana gelen anlık ve beklenmedik değişimler olarak ifade edebilmek mümkündür. Yüksek ve sürekli değişken enflasyon, devalüasyon, hükümetlerin marjinal para politikaları, dış ticarete meydana gelen dengesizlikler ve artan iç-dış borç gibi değişkenler ekonomik krizi doğuran etkenlerden başlıcalarıdır (Paksoy ve Çolakoğlu, 2010:344). Krizlerin en önemli özelliği beklenmedik zamanlarda ve aniden meydana gelmesidir ve krizlere karşı öngörülü olunmadığı zaman, krizin onu yaşayanlar için bir felakete dönüşebilmesidir (Kalpaklıoğlu, 2010:139).

Ekonomik krizlerin çevrelerine birçok etkileri mevcuttur. Krizler özellikle büyüme, işsizlik, faiz oranları ve enflasyon üzerinde etkisini gösterir. Üretimin azalması, enflasyonun ve işsizliğin artması ile toplumdaki gelir dağılımının bozulması ve bunların sonucunda ortaya çıkan bireylerin gelirlerinin azalmasını krizden dolayı ortaya çıkan sonuçlar olarak sayabiliriz. Bunlara ilaveten ekonomik krizlerin devletler ve toplumlar üzerindeki etkileri de hiç kuşkusuz çok önemlidir çünkü dünya tarihinde krizler sonucunda kimi zaman hükümetler düşmüş kimi zaman ise krizler sonucunda toplumsal şiddet olayları ortaya çıkmıştır. Krizler öncelikle ilk doğduğu bölgenin ekonomisini etkilemekle beraber, bu bölgeyle ekonomik ilişkileri olan diğer ülkeleri de kısa zamanda etkilemektedir. Krizler sonucunda, krizin meydana geldiği ülkenin ihracatının azalmakta ve bu azalma sonucu uluslararası piyasalarda ortaya çıkan olumsuzluklar krizin hızını daha da artırarak yayılmasına sebep olmaktadır (Gök vd. 2012:1045). Bu sebeple ekonomik krizler karar vericiler tarafından politik istikrarın devamı için önemle ele alınmalı ve daha başlangıcında gerekli kriz karşıtı tedbirler gecikmeden uygulanmalıdır.

Bu çalışmada 2008 küresel ekonomik krizin ortaya çıkışını ve bu krizin etkisiyle meydana gelen Yunanistan kamu kesimi borç krizinin nedenleri ve sebepleriyle ele alarak, 2011 yılında Yunan ve Türk turizmine olan etkilerini inceledim.

I. 2008 YILI KÜRESEL EKONOMİK KRİZİNİN ORTAYA ÇIKIŞI

ABD, ekonomisini diriltmek amacıyla kredibilitesi düşük olan vatandaşlarına da mortgage kredisi satarak 2006 yılından başlamak üzere riskli kredi miktarını artırmıştır. Ancak ABD Merkez Bankası da enflasyon artış beklentisine karşı faiz oranlarını artırmaya başlamış, faiz oranlarının artmasıyla beraber az gelirli kredi müşterileri de mortgage taksitlerini ödemekte zorlanmaya başlamışlar ve buna bağlı olarak da mortgage kredilerinin satan firmalar likidite güçlüğü ile karşılaşmışlardır. Gelişen bu likidite darboğazından dolayı da mortgage şirketlerine para yatıran fonlar ve inşaat şirketleri zarar etmeye başlamışlardır. Faizlerin artması sonucunda konut satışları azalmış ve neredeyse durma noktasına gelmiş, konut üreticisi firmaların bazıları inşaatlarının durdurmuş bazıları ise iflas ederek üretim faaliyetlerini sona erdirmiştir. Öncelikle ABD'de ufak inşaat şirketleriyle başlayan kriz tüm dünyaca tanınmış trilyon dolarlık işlemler yapan fonlara kadar büyümüş ve bu hızlı büyüme tüm dünya piyasalarına yayılarak kartopu misali devam etmiştir (Sarı ve Seçilmiş 2010:193-194).

Para piyasalarının krize girmesiyle beraber reel sektöre yapılan kaynak aktarımı sektöre uğramış, artan risklerle beraber meydana gelen belirsizlik ortamı da krizin reel piyasalara olan yayılımını daha da kolay hale getirmiştir. Tüm bu gerçekleşen durumlar karşısında da işsizlik rakamları artarak büyüme oranları azalmış ve reel piyasalar krizden etkilenmiştir (Durgun ve Gövdere, 2011:142). ABD'nin önde gelen bankalarından olan Bear Stearns ise krizden etkilenen finans piyasası aktörlerinden ilki olmuştur. Ocak 2007'de toplam piyasa değeri 20 milyar dolar ve hisse başı değeri 84 dolar olan bankadan iki gün içinde 17 milyar dolar para çekilmesi sonucunda kurtulamayacağı kesinleşmiş ve FED bankanın batışının tüm bankacılık sistemine yayılmasını engellemek için bankaya satılma ya da iflas etme seçeneklerini seçmesi için serbest bırakmıştır, ayrıca bankanın devrinin JP Morgan'a gerçekleştirmediği takdirde yardım etmeyeceğini belirtmiştir. Bunun sonucunda banka toplam 236 milyon ve hisse başı 2 dolar fiyatla JP Morgan'a devredilmiştir (Gençtürk, 2012:7). Böylesine büyük bir bankanın bu

---

kadar kısa bir sürede değerini kaybetmesi 2008 ekonomik krizinin etkisini ve büyüklüğünü anlamak adına iyi bir örnektir.

II. YUNANİSTAN KAMU KESİMİ BORÇ KRİZİ VE SEBEPLERİ

Yunanistan, üyeliğe başvurduğu tarihlerde zenginler kulübü olarak bahsedilen Avrupa Birliğine üyelik müzakerelerine resmi olarak 1976 yılında başlamış ve aradan 5 yıl geçtikten sonra 1981 yılında Avrupa Birliği üyeliğine hak kazanmıştır. Yunanistan'ın Avrupa Birliği üyesi olduğu tarihte başbakan olarak Andreas Papandreou oturmaktaydı. O dönemde şu an olduğu Tablode birliğe aday olan ülkelerin katılım öncesi uymak zorunda olduğu Kopenhag kriterleri henüz kabul edilmemişti. Kopenhag kriterleri, 1993 yılında ortaya konulmuş olup; siyasi, ekonomik ve topluluk müktesebatı olmak üzere üç ana başlık altında toplanmıştır ve adayların yerine getirmesi gereken temel şartları ortaya koymaktadır. Bu kriterler arasından ekonomik kriterleri incelediğimizde, birlik içinde rekabet edebilme kapasitesine haiz etkin bir pazar ekonomisinin var olmasının şart koşulduğu görülmektedir. Ancak Yunanistan için gerçekleştirilmesi zor olan bu kriter, Yunanistan'ın birliğe girişinden yaklaşık on iki yıl sonra ortaya konulduğundan, normal şartlarda bu kriterleri karşılayamayacak olan Yunanistan üye olduğu için birliğin maddi kaynakları ve yardımlarıyla Kopenhag kriterlerinin sağlamaya çalışmıştır. Ayrıca Yunanistan'ın birliğe üye olduğu 1981 yılında 9 bin dolar olan kişi başına düşen milli gelirinin 2009 yılında 30 bin dolar olmasında da birliğin parasal desteğinin olduğu açıkça hissedilmektedir (Ersoy, 2010) .

Aralık 1991 yılında imzalanarak 1993 yılı başından itibaren yürürlüğe girmiş olan Maastricht antlaşmasında, Euro bölgesine girecek ülkelerin uyup yerine getirmesi gerektiği ekonomi ve para piyasasına ilişkin minimum kriterler belirlenmiştir. Ancak Yunanistan Kopenhag kriterleri yayımlanmadan önce birliğe tam kriterleri sağlamadan üye olduğu gibi, Euro bölgesine katılırken de bütçe açığı rakamlarını eksik göstererek hak etmediği halde Euro birliğine üye olmuştur (Ersoy, 2010). Avrupa Birliği ülkeleri bilinçli veya bilinçsiz olarak Yunanistan'a hem Avrupa Birliği'ne giriş hem de Euro birliğine giriş başvuruları sırasında Türkiye'ye davrandığından çok farklı davranarak her türlü yardımı göstermiştir. Tüm bu

---

yardımlar sonucunda da Yunanistan 2001 yılında Avrupa Birliği ortak para birimi olan Euro'ya geçmiştir.

Ekonomisi gerekli şartları sağlamadığı halde Euro bölgesine dahil edilen Yunanistan ekonomisinde geçen zaman içinde rekabet azalmış ve bu da beraberinde borçlanmayı getirmiştir. Bununla beraber Maastricht kriterlerine göre bütçe açığının %3'ü geçmemesi gerektiğinden dolayı Yunanistan Avrupa Birliği'ne karşı ekonomik rakamları sürekli olduğundan düşük göstermiştir. Yunanistan gerçek rakamları ortaya koymasa da, doğru rakamları bilen Yunan politikacıları ABD tarafından fitili ateşlenen ekonomik krizin dünyayı etkilemeye başladıktan sonra er geç Yunanistan'ı da etkileyeceğinin farkındaydılar. Her ne kadar dile getirilmekten çekinilse de Yunanistan'daki krizi bir nebze azaltmak için en bilindik yöntemlerden biri olan devalüasyonun işleme sokulması gerekmektedir fakat Yunanistan'ın kullandığı para birimi olan Euro'nun yetkisi Avrupa merkez bankasında olduğundan Yunanistan tek başına paraya müdahale edememektedir. Buna ilaveten Yunanistan'da devalüasyon yapılması için bir yol daha vardır o da Yunanistan'ın geçici olarak Euro bölgesinden çıkarılarak ekonomik istikrara ulaştıktan sonra tekrar birliğe alınmasıdır, bu yöntem Yunanistan krizinden diğer Euro bölgesi ülkelerinin etkilenmesini azaltacaktır ama bu yöntemin getireceği sonuçlar da hem tam olarak öngörülememekte hem de Avrupa Birliği için bir prestij kaybı olabileceği düşünülmektedir (Akhan, 2012).

Yunanistan'da ortaya çıkan ekonomik krizin temel sebebi olan malî disiplin sorununun esas kaynağı ise ülke gelirlerinin Avrupa Birliği ülkeleri ortalamasının çok gerisinde olması ve diğer ülkelere nazaran askeri harcamalarının oldukça fazla olmasıdır ki dünyada silah ithalatı yapan ülkeler arasında ön saflarda yer almaktadır. Buna karşın diğer ülkelere karşı mali disiplin sorunuyla ilgili olarak askeri harcamalardan bahsedilmemiş ve mali disiplin sorununun kaynağı olarak personel giderleri ve sosyal harcamaların fazlalığı olarak belirtilmiştir. Ayrıca ülkede var olan kayıt dışı ekonomi rakamlarının OECD ortalamasından fazla olması da vergi kaçaklarındaki fazlalığı göstermektedir (Dağdelen, 2011:22).

III. KRİZİN YUNAN TURİZMİNE ETKİLERİ VE 2010-2011 YILLARI TURİZM VERİLERİ KARŞILAŞTIRMASI

Ekonomik krizden derin bir Tablode etkilenen Yunanistan, 2011 yılında ülkenin en önemli döviz girdi kaynaklarından biri olan turizm gelirlerini artırmak ve ülkeye döviz girdisi sağlamak için Avrupa çapında yoğun reklam ve tatil kampanyaları düzenleyerek ülkeye turist çekmenin yollarını aramıştır. 2010 yılı ile 2011 yılları verilerini karşılaştırdığımızda da Yunanistan'ın bu konuda başarılı olduğunu görmekteyiz. 2010 ile 2011 yıllarına ait gelen turist sayılarını karşılaştırdığımızda 2011 yılında Yunanistan'ı ziyaret eden turist sayısının bir önceki yıla göre %9.46 arttığını görmekteyiz. (Tablo.1)

Tablo.1 Yıllara göre Yunanistan'ı Ziyaret Eden Turist Sayısı

Yıl	Ziyaretler	% Değişim
2006	15226,24	% 5,82
2007	16165,27	% 6,17
2008	15938,81	% -1,40
2009	14914,54	% -6,43
2010	15007,49	% 0,62
2011	16427,25	% 9,46

Kaynak: Yunanistan Turizm Şirketleri Birliği (Nisan 2012)

Yine aynı yıllara ait ülkeye giren turizm gelirlerini karşılaştırdığımızda ise gelen turist sayısıyla neredeyse aynı oranda turizm gelirin arttığını görmekteyiz. (Tablo.2)

Tablo.2 Yıllara göre Yunanistan'ın Turizm Gelirleri

Uluslar arası turizm Gelirleri (Mil.Euro)	2011	2010	% Değişiklik
Ocak	147,1	147,6	% -0,31
Şubat	140,2	147,1	% -4,68
Mart	179,4	181,9	% -1,40
Nisan	352,8	327,8	% 7,63
Mayıs	873,9	817,6	% 6,88
Haziran	1394,3	1229,4	% 13,41
Temmuz	2207,8	1929,5	% 14,42
Ağustos	2427,9	2232,9	% 8,73
Eylül	1610,3	1489,1	% 8,14
Ekim	854,9	743,5	% 14,99
Kasım	184,7	211,1	% -12,50
Aralık	146,3	153,8	% -4,89
Ocak-Aralık	10519,6	9611,3	% 9,45

Kaynak: Yunanistan Turizm Şirketleri Birliği (Nisan 2012)

2010 ve 2011 yılı Yunanistan turizm verilerini karşılaştırdığımızda veriler arasındaki en ilginç veri ekonomik kriz içindeki Yunan halkının dış ülkelere yaptığı seyahatlerin 2010 yılına göre artış göstermesidir (Tablo.3). Ancak 2011 yılında yurt dışına çıkış yapan Yunan halkının yurt dışına çıkış sebebinin tatil yapmak mı veya çalışmak mı olduğunu bize önümüzdeki günler ve 2012 yılının verileri gösterecektir.

Tablo.3 Yunanistan Vatandaşlarının Dış Ülkelere Yaptığı Ziyaretler

<i>Gidilen Ülke</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>
27 AB Ülkesi	2634,2	2512,8	2516,4	2488,8	2374,5	2353,7	2911,1
Euro Bölgesi Ülkeleri	1598,8	1550,5	1598,7	1560,8	1476,3	1451,1	1697,8
Avusturya	93,5	122,4	105,7	112,7	97,2	123,2	142,9
Fransa	182,9	173,2	186	181,6	161,8	159,3	179
Almanya	366,9	367,2	396,4	353,8	377,1	354,3	457,6
İspanya	93,8	88,7	101,1	101,1	105,6	92,4	127
İtalya	440,8	412,1	430,5	427,6	371,8	352	325,5
GKRY	180,5	135,4	143,4	140,5	153,3	149,9	183,6
Hollanda	95,8	110,4	109,6	106,1	87,7	83,1	119,3
Euro Bölgesi Dışı Ülkeler	1035,4	962,3	917,7	928	898,2	902,6	1213,4
Bulgaristan	489,8	456,2	387,3	397,5	365,9	357,3	636,6
İngiltere	245,5	217,6	210,4	238,5	255,0	231,4	240,8
Polonya	35,4	27,2	35,4	24,3	33,3	39,6	39,8
Çek Cumhuriyeti	95,2	78,1	87,1	64,6	58,3	64,1	94,7
Diğer Ülkeler	1398,4	1191,2	1590,4	1639,5	1840,9	1896,1	2656,5
Mısır	66,3	37,6	46,9	55,2	54,0	59,2	32,3
ABD	67,5	60,5	77,6	87,2	80,9	93,5	95,4
Rusya	35,7	42,7	44,4	60,9	41,3	29,6	50,5
Türkiye	259	188,2	192,5	206,5	223,1	555,8	500,5
TOPLAM	3636,4	3318,1	3519,1	3764,9	3834,9	3799,4	4941,5
Bağımsız yolcular	3175,2	2954,1	3145,7	3337,3	3476,2	3296,3	4447,0
Paket turlar	461,1	364,0	373,4	427,6	358,7	503,0	494,5

Kaynak: Yunanistan Turizm Şirketleri Birliği (Nisan 2012)

IV. TURİZM'İN EKONOMİDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Turizm, bireylerin boş zamanlarını ve harcanılabilir gelirlerinden yaptığı tasarruflarını nasıl kullanılacağına dair ekonomik bir karar vermesiyle başlayan ve yatırım, tüketim, istihdam, dışsattım ve kamu gelirleri gibi ekonomik faktörleri bulunan bir sosyo-ekonomik olgudur. Bir ülkeye başka ülkelerden kişilerin gelerek belirli bir zaman dilimi içerisinde farklı amaçlarla para harcaması gittiği ülkenin sosyal ve ekonomik yapısına pozitif etkilerde bulunmaktadır (Aktaş, 2005:163). Günümüzde her yıl milyonlarca insan turizm adı altında dünyanın farklı bölgelerini ziyaret etmekte ve bu ülkelerin ekonomilerine de katkıda bulunmaktadırlar

Turizm sektörü, dünyada gayrisafi hâsılanın çok önemli bir bölümünü oluşturan ve en hızlı gelişmekte olan sektörlerin başında yer almaktadır. Bireylerin gelirlerindeki artış, gün geçtikçe hızlanan ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki değişim, bireyleri daha önce hiç görmedikleri bölgeleri önce on-line olarak görme daha sonra da oraları gezme imkanı sunmaktadır (Dilber, 2007:205). Bunlara ek olarak turizmi hızla gelişmekte olan bir sektör yapan diğer bir faktör ise bireylerin artan gelirlerine doğru orantılı olarak değişen dinlenme ve eğlenme tercihleridir (Albeni ve Ongun, 2005:94).

Turizmin ekonomik göstergeler üzerindeki konumunu inceleyecek olursak, turizm ödemeler dengesi üzerinde önemli etkileri bulunan faktördür. Bu faktör her ne kadar ödemeler dengesi raporunda hizmetler hesabında gelir ve gider olarak yer alsada biz bunu ihracat ve ithalat olarak da yorumlayabiliriz. Ayrıca sağladığı döviz girdisi sayesinde ödemeler dengesi açığının kapanmasında da etkin rol oynamaktadır. Tüm bu pozitif etkilere ilaveten turizm gelirindeki artışlar aynı zamanda bu sektördeki yatırımı artırdığından dolayı istihdamı da artırıcı etkisi bulunmaktadır (Aktaş, 2005:164). Turizmin unutulmaması gereken bir diğer özelliği ise en hızlı yayılan ve en güvenilir reklam vasıtası olduğudur.

V. 2010-2011 YILLARI TÜRKİYE TURİZM VERİLERİ KARŞILAŞTIRMASI

2011 yılı Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Ödemeler Dengesi Raporunu incelediğimizde Türkiye'nin 2011 yılı net turizm gelirinin 18 milyar dolar olduğunu görüyoruz. 2010 yılı net turizm gelirine baktığımızda ise bu rakamın 16 milyar dolar olduğunu görüyoruz. Her iki veri arasındaki farkı incelediğimizde 2011 yılında 2010 yılına göre yüzde 12,5 artış

görmekteyiz. Her iki yılın turizm giderlerini incelediğimizde ise 2010 yılında 4,8 milyar dolar olan turizm giderimiz 2011 yılında yüzde 4,1 artarak 5 milyar dolar olmuştur. Yani halkımız yurtdışı tatillerinde 200 milyon dolar geçen yıla oranla daha fazla para harcamıştır. Turizm gelirlerini ele alacak olursak 2010 yılında 20,8 milyar dolar turizm geliri 2011 yılında 23 milyar dolara çıkarak yüzde 10,5'lik bir büyüme ortaya çıkmıştır.

Yıllara göre ülkemizi ziyaret eden turist sayılarını incelediğimizde ise (Tablo.4) 2011 yılında toplam 31.456 turist ülkemizi ziyaret etmiştir, bu sayıyı daha önceki yıllara göre karşılaştırdığımızda ise 2000 yılından günümüze gerçekleşen en fazla turist ziyareti 2011 yılında gerçekleşmiştir. 2010 yılıyla karşılaştırdığımızda ise yüzde 9,8'lik bir artış meydana geldiği görülmektedir. Ayrıca Ocak ve Şubat 2012 aylarına baktığımızda bu aylara ait verilerin de geçtiğimiz yıl gerçekleşen pozitif ivmeyi devam ettirdiğini görmekteyiz ki özellikle Şubat 2012 yılında gelen turist sayısında 2011 Şubat ayına göre %83'lük bir artış vardır.

Tablo.4 Türkiye'ye Gelen Yabancı ziyaretçilerin Aylara Göre Dağılımı

(Bin kişi)													
YIL	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Toplam
2012	982	1979											
2011	976	1080	1618	2291	3283	3781	4597	4077	3924	3040	1596	1195	31.456
2010	809	953	1414	1744	3147	3500	4358	3719	3486	2840	1491	1166	28.632
2009	752	899	1208	1750	2719	3263	4343	3760	3136	2617	1404	1226	27.077
2008	783	896	1305	1648	2749	3306	4085	3762	2981	2462	1268	1091	26.337
2007	714	787	1100	1521	2288	2774	3624	3384	2799	2153	1177	1019	23.341
2006	667	627	922	1373	1919	2369	3110	2906	2267	1714	1020	927	19.819
2005	699	693	1107	1349	2303	2403	3164	2859	2502	2107	1052	862	21.123
2004	534	608	784	1104	1799	1898	2591	2493	2125	1842	950	789	17.517
2003	364	481	500	669	1146	1511	2131	2275	1874	1658	776	644	14.030
2002	307	426	676	853	1326	1458	1897	1900	1771	1420	663	560	13.257
2001	359	405	547	885	1232	1388	1777	1601	1440	1066	521	398	11.619
2000	334	354	435	721	986	1.079	1.526	1.419	1.369	1.178	602	424	10.427

Kaynak: TC Kültür ve Turizm Bakanlığı

2010 ve 2011 yıllarında ülkemizi ziyaret eden turistleri geldiği ülkelere göre incelediğimizde ise (Tablo.5) tüm Avrupa ülkelerinden ülkemizi ziyaret eden turist sayılarında toplam 26 ülke arasında İngiltere, İzlanda, Portekiz ve İspanya hariç 22 ülkeden ülkemize gelen turist sayısında artış vardır. Amerika kıtasından gelen turist sayısını incelediğimizde bu kıtada istatistiği çıkarılan toplam 8 ülkeden Kanada hariç 7 ülkeden gelen turist sayılarında artış vardır. Ortadoğu'dan gelen turist sayısını incelediğimizde bu bölgede yer alan 9 ülkeden İsrail ve Ürdün hariç diğer 7 ülkeden gelen turist sayısında artış vardır. Doğu ve Güney Asya ile Pasifik bölgesinde yer alan 12 ülkeden Japonya hariç diğer 11 ülkeden gelen turist sayısında artış vardır. Son olarak Afrika bölgesinden istatistiğe dâhil edilen toplam 6 ülkeden Libya hariç diğer 5 ülkeden ülkemize gelen turist sayısında artış vardır.

Tablo.5 Geldikleri Ünelere Göre Türkiye'yi Ziyaret Eden Turistlerin Dağılımı

BATI AVRUPA							
(X 1000 Kişi)	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
İNGİLTERE	2.582,05	2.673,61	2.426,70	2.169,9	1.916,0	1.678,6	1.758,1
AVUSTURYA	528,97	500,3	548,1	520,3	472,8	429,7	486,1
BELÇİKA	585,86	543	592,1	596,4	542,7	459,8	503,8
FRANSA	1.140,46	928,38	932,8	885,0	768,1	657,8	701,1
ALMANYA	4.826,32	4.385,26	4.488,40	4.415,5	4.148,2	3.761,0	4.243,6
LÜKSEMBURG	13,29	11,3	9,7	10,8	6,7	5,6	9,6
HOLLANDA	1.222,82	1.073,10	1.127,20	1.141,5	1 053,6	997,5	1.254,2
İSVİÇRE	328,83	271,1	283,1	252,9	229,6	210,1	308,7
İRLANDA	118,62	111,1	117,4	115,3	109,3	88,9	98,3
KUZEY AVRUPA							
(X1000 Kişi)	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
DANİMARKA	369,9	314,4	296,1	276,8	265,4	235,8	304,6
FİNLANDİYA	186,6	143,2	136,5	102,8	84,3	78,7	95,7
İZLANDA	6,2	6,5	7,8	9,3	9,1	6,6	3,9

NORVEÇ	375,5	299,4	262,3	250,4	184,4	165,5	161,7
İSVEÇ	571,9	447,3	401,7	404,0	338,1	326,1	405,9
ORTA VE DOĞU AVRUPA							
(X1000 Kişi)	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
BULGARİSTAN	1.491,6	1 434	1.406,60	1.255,3	1.239,6	1.177,9	1.621,9
ÇEK. CUM.	223,4	174	164,7	158,8	129,7	94,4	88,7
MACARİSTAN	103,9	91	82,7	95,4	82,7	78,2	78,1
POLONYA	486,3	428	419,5	397,6	276,7	190,7	181,0
ROMANYA	390,2	355	366,7	447,4	390,5	245,9	200,8
BDT	6.695,5	6,075,5	5.480,60	5.713,1	4.825,0	3.755,6	3.431,8
GÜNEY AVRUPA							
(X1000 Kişi)	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
ARNAVUTLUK	53,1	50	60	63,1	57,6	50,3	51,3
YUNANİSTAN	702,0	670,3	616,5	572,2	447,9	413,7	584,9
İTALYA	752,2	671,1	634,9	600,2	514,8	402,5	401,8
PORTEKİZ	52,3	53,4	46,9	36,9	30,5	18,1	21,0
İSPANYA	300,1	321,3	376,2	342,1	288,3	234,3	198,4
KKTC	203,3	192	197,4	195,9	190,5	172,6	140,8
KUZEY AMERİKA							
(X1000 Kişi)	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
KANADA	53,1	152,6	155,3	147,6	128,5	97,8	81,2
ABD	702,0	642,8	667,2	679,4	646,3	532,4	434,9
GÜNEY AMERİKA							
(X1000 Kişi)	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
MEKSİKA	29,6	22,9	21,9	26,9	25,6	20,0	17,8
ARJANTİN	27,1	22,3	20,6	18,5	14,6	11,4	10,3
BREZİLYA	89,4	65,3	53,6	43,6	33,2	24,2	20,1
KOLOMBİYA	9,9	7,1	7,2	6,0	5,0	4,1	3,3

ŞİLİ	12,0	8,2	7,6	8,5	7,1	5,6	5,4
VENEZUELLA	8,6	6,8	9,3	9,6	6,6	4,5	3,2
ORTADOĞU							
(X1000 Kişi)	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
İSRAİL	79,1	109,6	311,6	558,1	511,4	362,4	394,0
BAHREYN	9,7	9,4	9,1	8,0	5,8	4,2	4,2
IRAK	369,0	280,3	285,2	250,1	180,2	122,4	107,9
ÜRDÜN	94,9	96,6	87,7	74,3	61,0	46,4	43,7
KUVEYT	41,6	27,3	26,8	22,0	12,5	11,8	11,1
LÜBNAN	137,1	134,6	71,8	53,9	45,4	36,0	41,1
S. ARABİSTAN	116,7	84,9	66,9	55,6	41,4	38,8	36,3
SURİYE	974,1	899,5	509,7	406,9	332,8	277,8	288,2
B.A.EMİRLİĞİ	35,6	30,48	22,1	19,7	13,0	12,1	8,8
DOĞU ASYA/PASİFİK							
(X1000 Kişi)	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
ÇİN	96,7	77,1	69,3	61,8	68,5	56,3	44,1
JAPONYA	188,3	195,4	147,6	149,7	168,8	125,7	116,9
GÜNEY KORE	149,9	123,3	89,1	119,5	135,0	108,7	91,6
AVUSTURALYA	156,0	131,7	129,6	124,4	109,9	99,5	91,1
YENİ ZELANDA	26,7	24,6	23,9	23,5	21,0	17,8	17,6
FİLİPİNLER	51,6	31,7	35,8	28,2	24,7	21,0	15,1
MALEZYA	36,2	32,5	29,6	26,8	23,8	18,0	19,2
SİNGAPUR	21,0	19	20,5	19,1	17,1	11,5	13,1
GÜNEY ASYA							
(X1000 Kişi)	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
BANGLADEŞ	6,2	2,2	3,6	3	2,3	3,1	2,9
HİNDİSTAN	73,7	63,4	55,1	55,8	45,1	35,3	26,5
İRAN	1879,3	1885,1	1383,3	1135	1.058,2	865,9	956,9

PAKİSTAN	26,7	22,5	24	22,5	21,3	14,7	11,7
KUZEY AFRİKA							
(X1000 Kişi)	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
MISIR	79,7	61,6	66,9	57,9	52,9	42,6	43,1
LİBYA	53,6	60,9	64,7	43,7	33,7	31,4	29,4
TUNUS	63,2	57,9	56,7	42,8	41,9	47,9	61,1
SUDAN	7,5	6,6	10,6	8,9	5,9	4,3	2,9
CEZAYİR	84,8	68	91,2	63,9	45,0	38,5	44,8
FAS	68,6	57,5	65,9	44,0	37,7	30,4	24,9
TOPLAM YABANCI	31.456.076	28.632.20	27.077,10	26.336,6	23.341,0	19.819,8	21.122,8

Kaynak: TÜRSAB

SONUÇ

Sonuç olarak 2010 ve 2011 yılları arasındaki turizm istatistiklerinde ve 2011 yılı ödemeler dengesi raporunda açıkça görülmektedir ki 2011 yılında turizm sektörü gelirlerinde ve gelen turist sayılarında 2010 yılına göre ortalama %10'luk bir artış gerçekleşmiştir. Özellikle Avrupa kıtasında yer alan 22 ülkeden gelen turist sayısında artış olmayan dört ülkeyi incelediğimizde İngiltere Euro bölgesi içinde değildir ve Euro bölgesinde mevcut olan krizden etkilenmemiştir ve meydana gelen % 3,5'luk azalmanın normal olduğu değerlendirilmektedir. İzlanda, Avrupa kıtasında yer almasına rağmen AB'ne üye değildir ancak 2008 yılındaki ekonomik krizden en çok etkilenen ülkelerden biridir ve ekonomik krizden etkilenen ülkelerin turizm giderlerinin azalması ise beklenen bir gelişmedir. Portekiz ve İspanya da Euro bölgesinde yer almaktadır ve bölgedeki mali krizden en çok etkilenen ülkelerdendir. İzlanda örneğinde olduğu gibi ekonomik krizden etkilenen ülkelerin turizm giderlerinin azalması beklenen bir durumdur. İncelediğimiz veriler arasında en manidar olan ise içinde bulunduğu ekonomik krize rağmen Yunanistan'dan ülkemize gelen turist sayısının artışıdır (Tablo.5). Ancak aynı verileri veren Yunan kaynaklarında ise 2011 yılında Türkiye'yi ziyaret eden Yunan vatandaşlarının sayısı bir önceki yıla göre azalmaktadır (Tablo.3).

Hiç şüphesiz ülkemiz 2011 yılı turist sayılarında gerçekleşen ortalama %10'luk artışın temel sebebinin bölgedeki en yakın turizm yönünden rakibimiz Yunanistan'ın içinde bulunduğu ekonomik kriz sebebiyle gerçekleştirdiği dampingler ve buna karşın Türk turizm şirketlerinin de aynı doğrultuda gerçekleştirdiği politikalarıdır. Her iki ülkenin düzenlediği dampingler sonucunda düşen tatil ücretleri hem Yunanistan'a hem de Türkiye'ye olan talebi yaklaşık aynı oranda artırarak her iki ülke ekonomisine de olumlu katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

- AKHAN, Elif; (2012), “Yunanistan'daki Ekonomik Krizin Nedenleri ve Genel Gidişatı”, www.tasam.org/trTR/Icerik/4641/yunanistandaki_ekonomik_krizin_nedenleri_ve_genel_gidisati, (31 Mart 2012)
- AKTAŞ, Cengiz; (2005), “Türkiye'nin Turizm Gelirini Etkileyen Değişkenler İçin En Uygun Regresyon Denklemine Belirlenmesi”, Doğu Üniversitesi Dergisi, 6(2), s:163-174
- ALBENİ, Mesut ve Utku ONGUN; (2005), “Antalya'nın Türk Turizmi İçerisindeki Yeri ve Krizlerin Antalya Turizmi Üzerindeki Etkileri”, Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi, 10(2), ss:93-112
- DAĞDELEN, İlhan; (2011), “Avrupa Bütünleşme Sürecinde Yunanistan'ın Borç Krizi”, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, 10(2), ss:1-26
- DİLBER, İlkay; (2007), “Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisi Üzerindeki Etkisinin Girdi-Çıktı Tablosu Yardımıyla Değerlendirilmesi”, Celal Bayar Üniversitesi İİBF Yönetim ve Ekonomi Dergisi,14(2), ss:205-220
- DURGUN, Ayşe ve Bekir GÖVDERE; (2011), “2008 Küresel Krizinin Antalya Konaklama İşletmelerine Etkileri Üzerine bir Analiz”, Uludağ Üniversitesi İİBF Dergisi,XXX (1), ss:139-159
- ERSOY, Ömer; (2010), “AB'nin Yunan Krizi”, <http://www.sde.org.tr/tr/haberler/977/abnin-yunan-krizi.aspx>, (31 Mart 2012)
- GENÇTÜRK, Tuğçe; (2012), “Küresel Ekonomik Krizin Avrupa Birliği'ne Etkileri”, Akademik Analiz Dergisi, Şubat, ss:6-10

-
- GÖK, Ayda; Hakan TUNA; Hulusi BİNBAŞIOĞLU ve Suat KULUŞAKLI; (2012), “2008 Yılında Meydana Gelen Ekonomik Krizin Turizm Açısından Değerlendirilmesi: Türkiye'nin Diğer Akdeniz Çanağı Ülkelerine Göre Durumu”, Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi-II Küresel Değişim ve Demokratikleşme, 19-20 Nisan, Malatya, ss:1042-1060.
- KALPAKLIOĞLU, Nur; (2010), “Krizlerde En Hassas Sektör Turizmde Etkin Kriz Yönetimi”, Akademik Araştırmalar Dergisi, 44,ss:139-155
- KESİMLİ , İffet; (2011), “Turizm Perspektifinden Politik Krizlerin Ekonomiye Yansımaları”, Electronic Journal of Vocational Colleges, 1(1), Aralık, ss: 25-42.
- PAKSOY, Perihan ve Nurdan ÇOLAKOĞLU; (2010), “Ekonomik Kriz Dönemlerinde Turizm ve Seyahat Endüstrisinin Tutumu”, International Conference on Eurasian Economies, ss:344-350
- SARI, Yaşar ve Cihan SEÇİLMİŞ; (2010), “2008 Yılı Finansal Ekonomik Krizin Türkiye Turizm Sektörüne Yansımaları Üzerine Bir Araştırma”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 5(1), ss:191-204